

Sygn. akt II Ca 511/16

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Marta Postulska-Siwiek

Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2016 roku w Lublinie, na posiedzeniu

niejawnym

sprawy z powództwa R. M.

przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L.

o ustalenie nieważności wypowiedzenia najmu lokalu mieszkalnego numer (...),

położonego w L. w budynku przy ul. (...)

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w

Lublinie z dnia 17 grudnia 2015 roku, w sprawie VIII C 1358/15

postanawia:

I. uchylić zaskarżony wyrok:

a) w punkcie I i odrzucić pozew ustalenie nieważności wypowiedzenia najmu lokalu mieszkalnego numer (...), położonego w L. w budynku przy ul. (...),

b) w punkcie II i nie obciążyć R. M. kosztami procesu poniesionymi przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową (...) w L.,

c) w punkcie III i przejąć na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczone w pierwszej instancji koszty sądowe;

II. przejąć na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczoną opłatę od apelacji.

Sygn. akt II Ca 511/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 5 maja 2014 roku, wniesionym w tym samym dniu do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie powód – R. M. wniósł między innymi o:

- „ustalenie nieważności oświadczenia wynajmującego o wypowiedzeniu umowy najmu przy ulicy (...)”,

- „ustalenie nieważności niezgodnej z prawem zapisów w umowie najmu mieszkania przy ulicy (...)”,

- „obciążenie kosztami postępowania pozwanego”.

R. M. skierował pozew przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L. (k. 5-5v).

*

W piśmie procesowym z dnia 14 lipca 2014 roku R. M. wskazał, że „domaga się stwierdzenia nieważności wypowiedzenia umowy najmu z dnia 21 04 1994 r przez pozwaną (...) Spółdzielnię Mieszkaniową (...) w L. ul. (...) na czas nieokreślony przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód” (k. 14-15v).

*

Zarządzeniem z dnia 22 lipca 2014 roku Przewodniczący I Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie zarządził zwrot pozwu (k. 24).

Na zarządzenie z dnia 22 lipca 2014 roku zażalenie wniósł R. M. (k. 27).

Postanowieniem z dnia 13 lutego 2015 roku, wydanym w sprawie II Cz 1387/14, Sąd Okręgowy w Lublinie postanowił uchylić zarządzenie z dnia 22 lipca 2014 roku w części dotyczącej zwrotu pozwu o ustalenie nieważności wypowiedzenia umowy najmu (k. 40-41v).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych (k. 60-61v).

*

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2015 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód Lublinie:

I. oddalił powództwo;

II. nie obciążył „pozwanego” kosztami zastępstwa procesowego;

III. przejął na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczoną opłatę od pozwu i zażalenia (k. 80).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 7 marca 1994 roku została zawarta przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową (...) w L. i R. M. umowa najmu lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L.. Po wejściu w posiadanie lokalu R. M. nie uiszczał czynszu i w związku z tym Spółdzielnia występowała przeciwko niemu z pozwami o zapłatę.

Sąd ustalił, że pismem z dnia 21 kwietnia 2004 roku Spółdzielnia zawiadomiła powoda o zamiarze wypowiedzenia umowy najmu i wyznaczyła mu trzymiesięczny termin, to jest do dnia 31 lipca 2004 roku, do spłaty zadłużenia.

Sąd ustalił, że w piśmie z dnia 10 sierpnia 2004 roku Spółdzielnia złożyła R. M. oświadczenie o wypowiedzeniu umowy najmu lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L. z powodu rażącego i uporczywego wykraczania przeciwko porządkowi domowemu oraz niedokonywania opłat czynszowych przez okres dwudziestu dziewięciu miesięcy. R. M. otrzymał oba pisma.

Sąd ustalił, że wyrokiem z dnia 28 czerwca 2005 roku, wydanym w sprawie I C 1599/04, Sąd Rejonowy w Lublinie nakazał eksmisję R. M. z lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L.. Po uprawomocnieniu się wyroku (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w L. złożyła wniosek egzekucyjny o przymusowe opróżnienie lokalu zajmowanego przez R. M.. W dniu 18 września 2014 roku Komornik Sądowy Włodzimierz Ryń dokonał eksmisji powoda.

Sąd Rejonowy ustalił, że przed wykonaniem eksmisji R. M. wystąpił z powództwem o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Lublinie wydanego w sprawie I C 1599/04. Powództwo to zostało oddalone.

Sąd Rejonowy wskazał, że nie ma podstaw do uznania, że działania podjęte przez Spółdzielnię wobec powoda były niezgodne z prawem lub zmierzały do obejścia prawa. Sąd uznał, że nie jest władny do oceniania zasadności wyroku eksmisyjnego, a jedynie stwierdza czy „podane podstawy prawne wypowiedzenia znajdują odzwierciedlenie w podstawach faktycznych, w oparciu o które takie wypowiedzenie zostało dokonane”.

*

Od wyroku z dnia 17 grudnia 2015 roku apelację wniósł R. M., zaskarżając ten wyrok w całości.

R. M. zarzucił, że „Sąd nie rozpoznał pozwu w sposób należyty, nie dochował staranności przy rozpoznaniu, nadto przewlekłe”.

Powód zarzucił również, że Sąd Rejonowy nie przeprowadził dowodów, o które wnosił powód i pozwany.

Powód wniósł o „uchylenie oraz zmianę poprzez orzeczenie nieważności wypowiedzenia umowy najmu, względnie przekazanie Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania w innym składzie” (k. 91-91).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda jest zasadna, jednak z innych przyczyn niż podniesione w jej treści jako zarzuty apelacyjne i w zakresie innych wniosków, niż zgłoszone przez powoda.

Na wstępie należy wskazać, że rozpoznawana sprawa nie podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym. Sprawa ta podlegała rozpoznaniu w postępowaniu zwykłym. Z przepisu art. 505¹ pkt 1 k.p.c. wynika, że w postępowaniu uproszczonym rozpoznaje się sprawy:

- 1) o roszczenia wynikające z umów, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza dziesięciu tysięcy złotych, a w sprawach o roszczenia wynikające z rękojmi, gwarancji jakości lub z niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową sprzedaży konsumenckiej, jeżeli wartość przedmiotu umowy nie przekracza tej kwoty;
- 2) o zapłatę czynszu najmu lokali mieszkalnych i opłat obciążających najemcę oraz opłat z tytułu korzystania z lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej bez względu na wartość przedmiotu sporu.

Sprawa z powództwa R. M. nie należy do żadnej kategorii spraw wymienionych w powołanym wyżej przepisie. Sprawy z zakresu ustania stosunku najmu lokalu mieszkalnego oraz wydania lokalu mieszkalnego objętego przepisami ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1610 – tekst jednolity) nie podlegają rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym¹.

Rozpoznanie sprawy przez Sąd pierwszej instancji w postępowaniu uproszczonym, a nie zwykłym, stanowiło w okolicznościach sprawy uchybienie procesowe, które nie miało jednak wpływu ani na wynik sprawy, ani też na ważność postępowania.

Sąd Okręgowy, rozpoznając apelację powoda, rozpoznał ją już bez uwzględnienia przepisów o postępowaniu uproszczonym.

÷

W rozpoznawanej sprawie postępowanie przed Sądem pierwszej instancji było dotknięte nieważnością, zaś stosownie do przepisu art. 378 § 1 zd. 2 k.p.c., sąd drugiej instancji w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Przepis art. 379 pkt 3 k.p.c. stanowi, że nieważność postępowania zachodzi, jeżeli o to samo roszczenie między tymi samymi stronami toczy się sprawa wcześniej wszczęta albo jeżeli sprawa taka została już prawomocnie osądzona.

Przepis art. 366 k.p.c. stanowi, że wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami.

W dniu 28 czerwca 2005 roku Sąd Rejonowy w Lublinie wydał wyrok w sprawie I C 1599/04 z powództwa (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L. przeciwko R. M. o wydanie lokalu mieszkalnego numer (...), położonego w L. przy ul. (...) (k. 93-94 akt sprawy I C 1599/04).

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2005 roku Sąd Rejonowy w Lublinie:

I. nakazał R. M. opróżnienie lokalu mieszkalnego numer (...), położonego w L. przy ul. (...) i wydanie tego lokalu (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L.;

II. przyznał R. M. uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego wschodzącego w skład zasobu mieszkaniowego Gminy L.;

III. nakazał wstrzymanie wykonania opróżnienia lokalu przez R. M. do czasu złożenia przez Gminę L. oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego;

IV. zasądził od R. M. na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L. kwotę 215 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wyrok z dnia 28 czerwca 2005 roku nie został zaskarżony przez żadną ze stron i w związku z tym uprawomocnił się.

Podstawą faktyczną powództwa w sprawie I C 1599/04 było powołanie się przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową (...) w L. na ustanie stosunku najmu lokalu mieszkalnego (objętego żądaniem) w wyniku złożenia przez Spółdzielnię oświadczenia o wypowiedzeniu najmu tego lokalu, zawartego w piśmie z dnia 10 sierpnia 2004 roku.

W związku z powyższym w sprawie I C 1599/04 przedmiotem badania Sądu była również ważność i skuteczność wypowiedzenia umowy najmu lokalu mieszkalnego numer (...), położonego przy ul. (...) w L.. Powyższe ustalenie w sprawie I C 1599/04 stanowiło przesłankę ustalenia, że R. M. nie przysługuje prawo najmu tego lokalu, a w związku z tym przesłankę nakazania opróżnienia lokalu.

Żądanie zgłoszone przez R. M. w sprawie VIII C 1358/15, a więc żądanie ustalenia nieważności wypowiedzenia umowy najmu lokalu mieszkalnego numer (...), położonego przy ul. (...) w L., było już zatem przedmiotem prawomocnego rozpoznania i rozstrzygnięcia w sprawie I C 1599/04 Sądu Rejonowego w Lublinie, gdyż Sąd Rejonowy orzekając eksmisję pozwanego przesądził jednocześnie, że pozwanemu nie przysługuje prawo najmu przedmiotowego lokalu, gdyż wypowiedzenie dokonane przez Spółdzielnię było ważne i skuteczne.

Kwestia ważności wypowiedzenia nie może podlegać ponownemu rozpoznaniu przez jakiegokolwiek sąd powszechny, gdyż już istnieje w tym zakresie prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w Lublinie, przesądzający, że wypowiedzenie było ważne i skuteczne.

Pozew R. M. o ustalenie nieważności wypowiedzenia powinien zostać odrzucony przez Sąd pierwszej instancji na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż sprawa o to samo roszczenie, czyli o rozstrzygnięcie ważności wypowiedzenia umowy najmu została prawomocnie osądzona w sprawie I C 1599/04 Sądu Rejonowego w Lublinie.

Przepis art. 386 § 3 k.p.c. stanowi, że jeżeli pozew ulega odrzuceniu albo zachodzi podstawa do umorzenia postępowania, sąd drugiej instancji uchyla wyrok oraz odrzuca pozew lub umarza postępowanie.

Z przepisu art. 374 § 1 k.p.c. wynika, że sąd drugiej instancji może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym jeżeli zachodzi nieważność postępowania.

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. Sąd Okręgowy postanowił uchylić zaskarżony wyrok:

- a)** w punkcie I i odrzucić pozew ustalenie nieważności wypowiedzenia najmu lokalu mieszkalnego numer (...), położonego w L. w budynku przy ul. (...),
- b)** w punkcie II i nie obciążyć R. M. kosztami procesu poniesionymi przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową (...) w L.,
- c)** w punkcie III i przejąć na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczone w pierwszej instancji koszty sądowe.

Uchylenie rozstrzygnięć zawartych w punktach II i III zaskarżonego wyroku było konsekwencją uchylenia zaskarżonego wyroku w punkcie I. W związku z uchyleniem wyroku w całości z powodu nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji należało ponownie orzec o kosztach procesu za pierwszą instancję oraz o nieuiszczonych w tej instancji kosztach sądowych.

Jeżeli chodzi o rozstrzygnięcie o kosztach procesu za pierwszą instancję, to wprawdzie powód jest nadal stroną przegrywającą sprawę w całości w pierwszej instancji, jednak rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II wyroku z dnia 17 grudnia 2015 roku nie może być dla niego mniej korzystne niż to, które było zawarte w tym wyroku (art. 384 k.p.c.). Sąd pierwszej instancji nie obciążył powoda kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego. Wprawdzie w treści rozstrzygnięcia znalazło się sformułowanie, że Sąd Rejonowy „nie obciąża pozwanego kosztami zastępstwa procesowego”, jednak w tym miejscu znajduje się w wyroku oczywista omyłka (niedokładność), gdyż z okoliczności sprawy i treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że rozstrzygnięcie to dotyczy powoda, a nie pozwanego. W szczególności należy zwrócić uwagę, że powód nie był reprezentowany przed Sądem pierwszej instancji przez pełnomocnika wykonującego zawód radcy prawnego lub adwokata, w związku z czym nie poniósł kosztu procesu w postaci wynagrodzenia takiego pełnomocnika. To pozwany był reprezentowany w rozpoznawanej sprawie przez pełnomocnika będącego radcą prawnym.

O nieuiszczonych w pierwszej instancji kosztach sądowych należało orzec ponownie, przejmując te koszty na rachunek Skarbu Państwa. Powód był zwolniony od tych kosztów i jest jednocześnie stroną przegrywającą sprawę w pierwszej instancji w całości. Brak jest zatem podmiotu, na który można byłoby włożyć obowiązek uiszczenia tych kosztów na rzecz Skarbu Państwa.

*

Na podstawie art. 113 ust. 1 (a contrario) ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2016 r., poz. 623 – tekst jednolity) Sąd Okręgowy postanowił przejąć na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczoną opłatę od apelacji.

W związku z tym, że pozew został odrzucony w całości, a powód był zwolniony w całości od opłaty od apelacji, brak jest pomiotu, na który mógłby zostać włożony obowiązek zapłaty nieuiszczonej opłaty na rzecz Skarbu Państwa.

*

Sąd nie zamieszczał w postanowieniu rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego. Powód nie poniósł w postępowaniu odwoławczym żadnych kosztów, jak również nie wnosił o zasądzenie kosztów. Z kolei pozwany, reprezentowany przez pełnomocnika wykonującego zawód radcy prawnego, najpóźniej przed zamknięciem rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia nie złożył Sądowi Okręgowemu spisu kosztów, ani nie zgłosił wniosku o przyznanie kosztów według norm przepisanych. Roszczenie pozwanego o zwrot kosztów postępowania odwoławczego wygasło zatem na podstawie art. 109 § 1 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w postanowieniu.

Andrzej Mikołajewski Dariusz Iskra Marta Postulska-Siwek

1 Por. uzasadnienie postanowienia SN z dnia 22 lipca 2005 roku, III CZP 39/05, Lex nr 159117.